

Персик: догляд за кроною

Якщо до персикового саду на насіннєвій підщепі застосувати лідерне формування крони — він вступить у товарне плодоношення на 1—2 роки раніше, ніж за умови використання чашоподібних формуваль.

ОЛЬГА АЛЕКСЕЄВА, канд. с.-г. наук, Таврійський державний агротехнологічний університет

Загальна маса промислових насаджень персика в Україні має кореневу систему насіннєвого походження. Основні насіннєві підщепи — культурні сорти персика, мигдаль, жерделі, культурні сорти абрикоса, алича. Деякі сорти персика несумісні з абрикосом та аличею, до того ж останнім часом з'явилося багато нових сортів, сумісність яких із основними підщепами не досліджувалася, хоча випуск посадкового матеріалу вже розпочато.

В останні п'ять років до України з-за кордону ввозиться посадковий матеріал персика на карликовій підщепі Пумі Селект. Але досліджень щодо схем розміщення і формування таких насаджень в Україні немає, тому господарства послуговуються рекомендаціями іноземних фахівців. Зимостійкість, довговічність, силу росту щепленого на Пумі Селект персика в наших умовах не вивчено.

Персик плодоносить на минулорічних приростах, тому сила приросту є основою потенційного врожаю. Невідомо, який щорічний приріст утворюватиметься на деревах, щеплених на слаборослій підщепі, як у регіонах, де відносна вологість повітря нижча за критичну (30%), триває до 1,5–2,0 місяців (умови південних регіонів, де переважно і вирощується персик), будуть диференціюватися генеративні бруньки.

На противагу малодослідженим в умовах України карликовим підщепам промислове вирощування персика на підщепі Підщепній-1 дає гарантовано добрий результат — вона сумісна з усіма сортами, забезпечує насадженням сильнорослість і зимостійкість.

ФОРМУВАННЯ КРОНИ

Персик — світлолюбна культура, яка не закладає генеративні бруньки при освітленні менш за 30% від відкритої площі. Тому найбільш розповсюдженою формою крони для персика в Україні є чашоподібна та поліпшено-чашоподібна. Насадження з подібними кронами висаджуються зі щільністю 400–500 дер./га і вступають у промислове плодоношення на 5-й рік. Альтернативою чашоподібним кронам є насадження з лідерними кронами (сплощена, веретеноподібна), які скорочують непродуктивний період на 1–2 роки.

СПЛОЩЕНА КРОНА

Сплощена форма крони була запропонована нами і випробувана протягом 1985–2011 років. При формуванні сплющеної крони однорічні саджанці після садіння зрізують на висоті 70–80 см. Потім у зоні майбутнього штамба (60–70 см) видаляють усі передчасні пагони. У зоні кронування галушення, що лишилися, вкорочують на дві нижні бруньки.

Перед початком другої вегетації проводять формуюче обрізування. Вибирають три найсильніші гілки. Дві з них повинні бути розташованими протилежно, на відстані 10–15 см одна від одної, та орієнтованими в бік ряду чи під кутом 30–45° до нього. Кут відходження від стовбура дорівнює 40–60°. Гілки, що лишилися, вкорочують на відстані 40 см від основи. Третю скелетну гілку (центральний провідник) розташовують між першими. Вона повинна бути прямою або трохи нахиленою в той чи інший бік ряду. Її не вкорочують. Якщо на ній з'являються передчасні пагони, то сильні вирізують на кільце, а слабкі обрізують на 2–3 бруньки.

На 3-й рік завершується остаточне формування крони. На бокових скелетних гілках продовжують формувати напівскелетні гілки на відстані 30–40 см від стовбура і між собою. На центральному провіднику яруси не закладають, а видаляють усі сильні річні прирости, решту залишають на відстані 10–15 см один від одного, вкорочуючи їх на 6–8 груп плодкових бруньок.

На 4–5-й рік проводять нормувальне обрізування на плодоношення. У цей час необхідно стежити за тим, щоб обростаючі гілки на центральному провіднику не перетворювалися на скелетні, тобто треба проводити обрізування на заміщення, створювати плодкові ланки. Внаслідок щорічного часткового омолодження центральний провідник не оголюється, має сильний річний приріст, тому плоди будуть високої якості.

ВЕРЕТЕНОПОДІБНА КРОНА

При формуванні веретеноподібної форми крони ми брали за основу болгарське веретено. Для формування вільної пірамідальної крони необхідно використовувати однорічні саджанці заввишки до 1,5 м і з товщиною стовбура не меншою за 2 см, з добре розвиненою кореневою системою.

Передчасні бокові пагони на висоті 50–60 см вирізують, а решту вкорочують на дві бруньки. Посаджені деревця не кронуються. До третього року садіння дерева ростуть вільно, майже без обрізування. Треба стежити, щоб центральний провідник зберігав домінуюче положення над іншими, для чого вирізують усі сильні пагони, які відходять під гострим кутом. На 3–4-й рік після садіння проводять порівняно сильне обрізування і скелет дерева формують з 7–8 скелетних гілок. Висоту крони при 5-метровому міжрядді обмежують на рівні 3,0–3,2 м, ширину плодової стіни – до 2,8–3,0 м.

Були проведені дослідження з кронування насаджених дерев при формуванні веретеноподібної крони. Після цього на центральному провіднику також залишали гілки з більш тупими кутами відходження, а сильні з гострими кутами видаляли. Насадження після такого способу формування були більш вирівняними, з одночасним вступом у плодоношення.

Результати багаторічних досліджень дозволяють пропонувати для насаджень зі сплющеною формою крони оптимальну схему розміщення дерев 5×3 м, а для насаджень із веретеноподібною формою крони 5×2 м.

При високому агротехнічному фоні насадження з визначеними конструкціями дозволяють отримати врожаї на рівні 200–250 ц/га.

НОРМУВАЛЬНЕ ОБРІЗУВАННЯ

Персик схильний до перевантаження плодами. За сприятливих умов вирощування генеративних бруньок закладається значно більше, ніж це необхідно для нор-

мального врожаю. Для одержання високоякісних плодів на одному дереві достатньо мати до 500–600 генеративних бруньок. Пропоновані рекомендації щодо нормувального обрізування розроблено для насаджень на насінневих підщепах.

Для персика ступінь зав'язування плодів коливається від 20 до 70% (від кількості квіток) та залежить від сорту, віку рослин, погодних умов. Плоди, що залишаються на гілках після фізіологічного обсіпання, становлять 55–70% від кількості тих що зав'язалися, і ця «залишкова» кількість, все одно у 2–3 рази перевищує норму, за якої можливе отримання стандартної продукції. При сильному навантаженні дерев якість плодів (розмір і зовнішній вигляд) погіршується. Вегетативний приріст при цьому зменшується, що призводить до зниження врожаю у наступному році. Урожай нормують за допомогою зимово-весняного обрізування, яке рекомендується проводити зверху вниз по скелетній гілці. Спочатку вирізують усі сухі, пошкоджені гілки, а потім сильні галузjenі однорічні прирости та жирові гілки, які загущують крону. Коли жировик виріс на скелетній гілці в оголеному місці, то його не вирізують, а сильно вкорочують (на 40–50 см), щоб в подальшому отри-

мати повноцінну обростаючу деревину. Слабкі гілочки здебільшого вирізують на кільце, залишаючи їх тільки в тих місцях, де немає нормального річного приросту, при цьому сильно проріджуючи. Після цього намічають сильні змішані гілки, які мають бути використані на плодоношення та резервні сучки. Довжина цих гілок – 30–80 см, а у деяких сортів вона досягає 1 м. Частіше на плодоношення залишають гілки, які ростуть безпосередньо на скелетній частині дерева. Для цього можна використовувати також сильні змішані гілки, які розташовані в основі дворічних гілок, що відплодоносили. Дуже важливо залишати на дереві їх оптимальну кількість, яка залежить від природної плодovitості сорту (сили росту дерева, щільності розміщення генеративних бруньок на пагонах різних типів, ступеня зав'язування плодів).

У зрощуваних умовах рекомендується при диференційованому обрізуванні залишати на дереві у сортів із високою потенційною продуктивністю (Київський ранній, Приазовський, Таврія, Фаворита Мореттіні, Редхавен, Сказка, Валіант, Золотий Ювілей, Золото Москви) 100–120 змішаних пагонів; у сортів із середньою потенційною продуктивністю (Лебедев, Сочний, Мелітопольський ясний, Молдавський жовтий, Урожайний жовтий, Остряковський білий, Советський) – 120–140; з низькою потенційною

продуктивністю (Янтарний, Августовський, Кардинал) – 140–160 змішаних пагонів. Змішані пагони вкорочують на 8–10 груп генеративних бруньок. Для резервних сучків вибирають нормально розвинуті змішані пагони та укорочують їх на 2–3 бруньки. Кількість резервних сучків залежить від сили вегетативного росту.

КОРЕКЦІЯ СПОТВОРЕНОЇ КРОНИ

В умовах виробництва часто трапляються дерева, у яких внаслідок неправильного формування та обрізування сильний приріст зосереджений зверху, а в нижній зоні він послаблений, внаслідок чого спостерігається оголення скелетних гілок. Енергію росту таких дерев використовують для плодоношення шляхом навантаження плодовими гілками верхніх, сильнорослих частин крони. Численні плоди витрачають основну кількість поживних речовин, вироблених у цій зоні. Приріст значно послаблюється, і затінення нижньої частини крони зменшується. За потреби знову проводять сильне навантаження верхньої зони дерева до того часу, доки ріст не нормалізується. Тоді приступають до вкорочування скелетних гілок і зниження висоти дерева.

У нижній частині крони паралельно проводять сильне вкорочення на омолодження непродуктивної, ослабленої обростаючої деревини. Через відсутність плодів ріст пагонів збільшується, і з'являється можливість поступово поширити зону плодоношення в напрямку зверху вниз.

Внаслідок сильного щорічного проріджування обростаючої деревини дерева частково омолоджуються. Відпадає потреба у періодичному сильному омолоджуальному обрізуванні, яке в рік проведення призводить до сильного зниження врожаю. Однак у деяких випадках

доводиться омолоджувати порівняно молоді дерева (4–7-річного віку), у яких скелетні гілки сильно пошкоджені хворобами (клястероспориозом, моніліозом, кучерявістю листків) або морозами. У такому разі на початку росту пагонів, коли видно межу ушкодженої деревини, скелетні гілки обрізають нижче від рівня омертвілої тканини.

Дослід показав, що дерева, які омолоджувались на 4–5-річну і навіть на 6–8-річну деревину, в подальшому за умов високої агротехніки через два роки після обрізування давали урожай у межах 30–40 кг з дерева. ●